

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

I. Auersio à Superioribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

LIBER SECVNDVS.
 INFERIORVM MORBI
 ET
 CVRATIONES.

CAPVT I.

Auersio à Superioribus.

HX quacunq; causa nata, difficultatibus & periculis plena est: neque enim in sola Superioris persona stat hæc auersio, sed abit ad omnia ab ipso imperata; vt etiamsi hæc sanissima sint, instituto conformia, animarum saluti propria, bona etiam, adeoq; amore illius cui imperantur profecta, omnia tamen ex aliis initiis prolata arbitretur. Hinc in parendo ingens difficultas sequitur, cum omnia imperantis suspecta sunt, totaque interioris hominis pax turbatur & euertitur. nam siue Superior taceat, crescit cum auersione inquietudo; siue loquatur, & salutaria præscribat, pro toxico illis salutis monita sunt. vt ex omnibus non modo

im-

imperatis, sed ne ex dictis factisque Superiorum quidquam placeat, displiceant omnia. sint qualia à religiosissimo & prudentissimo sperari ac desiderari possint; fatua illi erunt, & periculis plena: sint amicissimâ mente, munificentissimâque dexterâ erogata; ab hostili pectore, & auara manu venient. Prudens Superior consilium dedit, prouidè imperauit? fatuus, aut politicus est. Beneuolè exceptit? aulicos mores induit. Largissimè omnia spondit? insidias struxit, & aliud verbis, aliud animo fouit. Planè loquitur? latent doli. Parcus in verbis est? fraudes, & inimicam mentem tegit. Suadet profutura? commodis suis studet. Nihil denique tam sanctum certumq; , quod non profanum, periculisque plenum illi sit.

Neque manet hæc auersio in vno, prodit se foras, ac vbicunq; deprehenderit aliquem ex quacunq; causa turbatiorem, aut Superiori offensum, illi se morbumque suum aperit, qui hoc malo tenetur, mutuaque hac confidentia mala crescunt; vt inde societate iam roborata, in apertas prorumpant murmurationes, oblocutiones, detractiones, ac quidquid ferè in Religione malorum excogitari potest.

L Quid?

Quid? quòd etiam ad externos serpat hoc malum: neque enim contineri vniuersi animo commotio & tempestas hæc iactatioque potest, non magis quàm flamma cineribus: erumpet proinde vel minima data occasione, maximè si externus ille pro contracta inter eos familiaritate, cœperit aliquid in Superiore improbare, tunc enim periculū est, ne tanquam haec nouacula dissectum apostema, venena simul omnia profundat, non Superiori tantum, sed & corporis totius damno.

Demum crescente hoc malo, ad instituti vniuersi damnationē prolabitur hæc alienatio, ægrumque suum ad extrema propellit, dum nihil iam probat, damnata omnia, auersaturque quæcunque documenta, tanquam ab hostili manu propinata: nusquam patris, nusquam medicæ manum agnoscens, sed inimicam vbiq; dexteram. etiam inter amica fercula & propinationes, inter patria monita benignissimo pectore deprompta venena reperiet, & fella pro melle leget, colocynthidas pro saccharo, pro vita mortem tantum valet alienior animus.

Iam cum displiceat Superior, monitaque studiaque ipsius, qualia demum illa fuerint, licet ab intimo Religionis deprom-

prompta; incipiunt etiam Religionis propria displicere. & semel à Superiore alienior animus, auertitur etiam ab iis quæ instituti sunt, maximeque ab illis, ad quæ Superiorem propensiorē videmus. quòd si ad omnia instituti pari conatu feratur Superior, ab omnibus auertimur; displicet nimirum res cùm persona displiceat, & quæ proba antè erant, improba videntur, cùm ab hostili dextera nihil arbitremur amicam profuturumque porrigi posse.

Atque hinc spiritualis quædam exurgit nausea, & mœrentis animi fastidium, vt nihil iam placeat quo foueri mens consueuerat, aut lassa reparari, aut fessa erigi, aut ægra sanari.

Oratio verò tota prostrata iacet, credas exsectis neruis omni robore viduatam. ita occupatus ac possessus alienatione hac animus, nihil præter auersiones ruminat, vt nec spatium sibi concedat cælestia cogitandi. tanquam si palatum amaritudine circumfessum, suauia ac salutaria omnia respuentem cogites.

Sed & animus ad generosa quæque deest: amatque sub tali Superiore ingloriam magis vitam & ignauam trahere, quàm ad victura dexteram protendere. quæ tandem res ad extrema inferiorem dedu-

cit, variosq; etiam corporum morbos adducit. nec finem facit, donec aut in aperum erumpat odium, & hostiles machinationes, & desperatae mentis molitiones, aut vitam sibi aliisque grauem tristi languore finiat, infelicique demum morte claudat.

Remedia.

Conandum Superiori quibuscunque potest modis, maximè verò per Praefectum spiritus, Confessarium, aliosque caros, vt aeger hoc malum suum fidenter, clarè, & sine ambagibus retegat: in refectione enim hac, potissima sanitatis pars constituta est.

Beneficiis etiam vincendus aeger, & ad hanc sui detectionem blandè ducendus erit: quasdam etiam in illo leuiores imperfectiones dissimulando: negotia quasdam, quæ tutò illi credi possint, vltro committendo: si quid rectè factum, laudando: si quid minùs benè, errorem tamen excusando, intentionem collaudando, suaviter monendo, & ad maiora excitando.

In qua re magna Superioris opus est prudentia; vt si blandè inferiorem adducere non possit ad sinceram mali sui refectionem, simulet se auersionem hanc scire,

multisque fiducia signis, ac quibusdam
etiā concessionibus ab instituto non alie-
nis, suauibus appellationibus, colloquiis-
que quæ animi in illum propensionem
fiduciamque ostendant, eum sibi deuin-
ciendo; propositis etiam interdum qui-
busdam tanquam consilij causa, ac iudi-
cium illius explorandi, probando etiam
illud, si quo modo fieri possit.

Quòd si his similibusque animum illius
sibi conciliauerit; dissimulare in vniuer-
sum Superior poterit, quò fidentiùs ille
se suaque, pulsus diffidentia nebulis, Su-
periori credat: si verò æger se aperuerit,
benevolentia Superioris victus, benignè
illum Superior audiat, soletur, ostendat
vanum metum fuisse, non fundatas suspi-
ciones, & ne à se cogitatis quidem rebus
natas; aut sanè rationem dictorum facto-
rumque suorum amicè illi reddat, sæpe
ad se, suaque aperienda inuitet, vt consue-
tudine hac, fiducia nascatur & amor.

Magna denique dexteritate animum
ægroti in omnem partem versando, pau-
latim illi omnem auersionis causam euel-
lat, dicta factaque illius in Superiorem
minuendo, multa humanæ fragilitati tri-
buendo, multa huius generis in omni ho-
minum genere euenisse.

L3

Quòd

Quòd si his remediis vinci æger non possit, seriò de loci mutatione cogitandum erit: sæpe enim naturalis quædam è constitutionum diuersitate nata auersio est, quam priusquam euincas, vniuersam antè valetudinem frangas & perdas.

CAPVT II.

Neglectus obseruantia erga Superiores.

Rem quis arbitretur non magnam, magna hæc tamen incommoda secum trahit: sequitur enim hunc neglectum venerationis & auctoritatis diminutio ac contemptus denique. quod vbi fit, tota collabascit obedientia, quæ his firmamentis, tanquam validissimis vinculis ac propugnaculis continetur. neque difficile est illi obsequi, quem veneraris; impossibile propè illi obsequi, quem contemnis, maximè ea obsequentia, quam ab animo profectam omnis bene constituta Religio exigit.

Succedunt hinc in omni propè imperio murmurationes, cum non placeant imperata; quæ placere perrarò possunt, cum displicet qui imperat. nam etiamsi prudentissima illa sint, si non placet imperans, nec imperata placebunt: contra, si